

RIIGIKOHTU PRAKTIKA ÜLEVAADE DETSEMBER 2024

KRIMINAALKOLLEGIUMI LAHENDID

Lahendi kuupäev	Kohtuasja number	KOKKUVÕTE
09.12.2024	1-21-5115/53	Arvutiandmetesse sekkumise (KarS § 206) koosseisu sisustamine Asjas nr 1-21-5115 selgitas kolleegium, missugune tegevus on käsitatav arvutiandmetesse sekkumisena KarS § 206 mõttes. Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit .
12.12.2024	1-23-1176/70	Ähvardamine (KarS § 120) – objektiivse kõrvalseisja kriteerium Kriminaalasjas nr 1-23-1176 käsitles Riigikohtu kriminaalkolleegium kesksena küsimust ähvarduse veenvusest objektiivse kõrvalseisja vaatepunktist. Kolleegium selgitas, et objektiivse kõrvalseisja kriteerium ei tähenda hindamist, kas niisuguse kõrvalseisja arvates võidi toime panna KarS § 120 lg 1 koosseisupärane tegu ehk tapmise või tervisekahjustuse tekitamisega ähvardamine. Sellise õigusliku otsustuse saab teha vaid kohus. Kujutletavalt objektiivselt kõrvalseisjalt saaks oodata vaid arvamust selle kohta, kuidas ta tajuks konkreetset faktilist asjaolu, ehk kas ähvardus tekitaks kõrvalseisjas hirmu. Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit .
12.12.2024	1-21-7128/152	Eelvangistuses viibitud aja arvamine karistusaja hulka Riigikohtu kriminaalkolleegium kordas kriminaalasjas nr 1-21-7128 tehtud lahendis, et eelvangistuse arvamisel karistusaja hulka ei ole kohtul kaalutlusruumi, mistõttu peab väljaantud või loovutatud isikule karistust kohaldav kohus selle karistusajast maha arvama. Lisaks selgitas kolleegium, et isiku ajutisel loovutamisel teisele EL liikmesriigile KrMS § 506 lg 2 alusel, ei saa ajutise loovutamise kokkuleppes irduda seaduse selgesõnalisest regulatsioonist. Pooled saavad kokku leppida ajutise loovutamise tehnilisemat laadi küsimustes, mis jäävad väljapoole seaduse reguleerimisala, nagu loovutamise kuupäevad, kinnipeetava tagastamise tingimused jmt. Kokkuleppes ei saa aga seaduses sätestatud erinevalt kindlaks määrata, kumb riik arvab võimalikust mõistetavast karistusest maha ajutise loovutamise perioodi. Seega, kui isiku vabaduse piiramise seaduslikuks aluseks ajutise loovutamise ajal on Eesti vahistamismäärus, tuleb ajutise loovutamise periood arvata Eestis karistusaja hulka. Jättes selle tegemata, kohaldab kohus ebaõigesti materiaalsoigust.

		Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit .
17.12.2024	4-24-3055/22	<p>Menetluskulude hüvitamine väärteomenetluses</p> <p>Riigikohtu kriminaalkolleegium kordas väärteoasjas nr 4-24-3055 tehtud otsuses, et olukorras, kus maakohus kergendab kohtuvälise menetleja otsuse peale esitatud kaebuse alusel menetlusalusele isikule määratud karistust, kuid ei lõpeta väärteomenetlust, ei ole seaduslikku alust hüvitada menetlusalusele isikule valitud kaitsjale makstud tasu.</p> <p>Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>
17.12.2024	1-23-4013/49	<p>Vastutus valeütluse andmise eest</p> <p>Riigikohtu kriminaalkolleegium selgitas kriminaalasjas nr 1-23-4013 tehtud otsuses, et KarS § 320 lg-s 1 kirjeldatud kuriteo subjektiks saab olla kriminaalasjas kannatanu või tunnistaja, mitte aga kahtlustatav või süüdistatav. Kui isik annab tunnistajana valeütlusi (väidab, et sõiduk varastati), kuid temast saab hiljem sama asja menetluses kahtlustatav või süüdistatav (selle sõiduki omastamises) ei saa teda enam käsitada tunnistajana ja tema vastutus KarS § 320 lg 1 järgi on välistatud.</p> <p>Kolleegium selgitas, et lahendades küsimust, kas isik osales tunnistajana samas või teises asjas, pole kriminaalasja numbril vähimatki tähendust. Oluline on, kas faktilised asjaolud, mille kohta isik tunnistajana üle kuulati, kuuluvad nende tõendamiseseme asjaolude hulka, mis annavad alust lugeda isikut kahtlustatavaks või süüdistatavaks.</p> <p>Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>
18.12.2024	1-22-3897/47	<p>Sularaha võltsimise definitsioon</p> <p>Riigikohtu kriminaalkolleegium selgitas kriminaalasjas nr 1-22-3897 tehtud otsuses sularaha võltsimise definitsiooni. Mõiste sisustamisel saab tugineda Euroopa Liidu õigusaktidele, mille kohaselt on sularaha võltsimine selle tahtlik pettuslik valmistamine või muutmine mis tahes vahenditega. Võltsitud on raha, mille on väljastanud keegi, kellel puudub selleks pädevus Euroopa Liidu konsolideeritud toimimislepingu artikli 128 lg 1 kohaselt. Sularaha pettuslikku muutmist tuleb mõista õigustatud emiteerija poolt volituste piires emiteeritud sularaha oluliste elementide muutmisenämis mis tahes viisil. See võib seisneda näiteks raha nominaalväärtuse muutmises, kuid ka näiteks kupüürile turvaelementide lisamises. Kasutamiskõlbatuks muutunud kupüüride muutmine pärisrahaga sarnaseks nt turvaelementide lisamisega on üks võimalikest sularaha pettusliku muutmise ehk ümber tegemise viisidest.</p> <p>Nii valmistamise kui muutmise vormis võltsimine toob karistusõigusliku vastutuse kaasa vaid siis, kui võltsitud raha on päris rahaga niivõrd sarnane, et heauskne tarbija võiks valeraha pidada pärisrahaks. Karistusõiguslikku vastutust ei järgne, kui rahatähele joonistatakse ebaolulisi detaile, sest sellise tegevusega ei kahjustata süüteokoosseisuga kaitstavat õigushüve, milleks on avalik usaldus ja rahakäibe usaldusväarsus.</p> <p>Lisaks kordas kolleegium lahendis varasemat praktikat sellest, millised asjaolud tuleb süüdistuses välja tuua ning kuidas eristada jätkuvat ja korduvaid süütegusid.</p> <p>Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>
19.12.2024	1-24-5013/17	<p>Jälitustoiminguks loa andmine</p> <p>Riigikohtu kriminaalkolleegium kordas kriminaalasjas nr 1-24-5013 tehtud lahendis oma varasemat praktikat jälituslubade põhjendamisele esitatavate nõuete kohta. Samuti lahendas kolleegium küsimust sellest, kas kuriteo raskus võib õigustada jälitustoimingule allutatud isiku põhiõiguste intensiivset riivet. Viidetega EIK-i asjakohasele praktikale leidis Riigikohus, et avaliku huvi kaalutlused (sh kuriteo raskus) ei saa rääkida selliste abinõude rakendamise kasuks, mis sisuliselt muudavad kaitseõiguse – sh konventsiooni artikliga 6 tagatud õiguse mitte aidata kaasa enda süüstamisele – olematuks. Viimati nimetatud õigus ei ole aga absoluutne, pakkudes kaitset üksnes tõendite saamise eest sunni või survega.</p>

		<p>Samas määruses selgitas kolleegium veel seda, kes saab jälitustoimingut lubavat kohtumäärust vaidlustada.</p> <p>Määruse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>
19.12.2024	1-23-3860/45	<p>Apellatsioonitähataeg</p> <p>30-päevase apellatsioonitähataja sätestamisel pole silmas peetud seda, et apellant peaks kogu aja kulutama apellatsiooni koostamisele. Mitmekümnepäevane apellatsioonitähataeg on ette nähtud eelkõige selleks, et apellandil oleks võimalik selle piires paremini enda aega ja tegevusi korraldada. Kui apellant jätab apellatsiooni koostamise n-ö viimasele minutile, võtab ta ühtlasi riski, et kaebetähataeg võib mööduda ja möödalaskmise mõjuva põhjuse puudumise korral võib apellatsioon jääda läbi vaatamata. Kohtupraktika kohaselt on määratud kaitsja kohustustevastane käitumine KrMS § 172 lg 2 p 2 tähenduses küll mõjuv põhjus kaebetähataja ennistamiseks, kuid olukorras, kus menetlusosaline viivitab ülemääraselt riigi õigusabi taotlemisega, lasub vastutus apellatsiooni esitamisega hilinemises olulises ulatuses temal endal.</p> <p>Määruse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>
20.12.2024	1-24-4333/18	<p>Rehabiliteerimine</p> <p>Riigikohtu kriminaalkolleegium tegi täna otsuse, milles selgitas, et nõukogude kohtu süüdimõistev otsus ENSV KrK § § 88 lg 2 p-de 1 ja 2, § 139 lg 2 p-de 2 ja 3, § 207 lg 1, § 207¹ lg 3 p 1 järgi ning 207 lg 1 järgi on õigustühine, kui need teod seonduvad Eesti Vabariigi iseseisvuse eest ja Eesti rahvale tehtud ülekohtu vastu peetava võitlusega.</p> <p>Vargus ning sõiduki ärandamine, mis ei seostunud Eesti Vabariigi iseseisvuse eest peetava võitlusega, ei ole ENSV KrK § 88 lg 2 p-de 1, 2 ja § 197 lg 1 järgi süüdi mõistetud isiku rehabiliteerimise alus.</p> <p>Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>
23.12.2024	1-21-8803/138	<p>Mittevaraline kahju kui kuriteo koosseisuline tagajärg, tahtliku huvide konflikti mõju kriminaalmenetluslikule tõendamiskoormisele, toimingupiirangu rikkumine (ametiisiku mõiste)</p> <p>Riigikohtu kriminaalkolleegium käsitles asjas nr 1-21-8803 tehtud otsuses usalduse kuritarvitamise koosseisu kontekstis põhimõtteid, mida tuleb järgida saamata jäänud tulu kui kuriteo koosseisulise tagajärje olemasolu ja suuruse kindlakstegemisel.</p> <p>Samuti kordas kolleegium Riigikohtu varasemat seisukohta, et süütuse presumpatsioon ei välista teatud juhtudel tõendamiskoormise üleminekut süüdistatavale. Selles kohtuasjas leidis kolleegium, et juriidilise isiku juhtorgani liikme või töötaja tahtlik huvide konflikt (lojaalsuskohustuse rikkumine) mõjutab üldjuhul ka kriminaalmenetluslikku tõendamiskoormist nende faktide osas, mida huvide konfliktis tegutsemise keeld on määratud ära hoidma. Näiteks kui juhatuse liige või töötaja korraldab juriidilise isiku nimel lepingu sõlmimist tema enda kontrolli all tegutseva äriühinguga, millelt ta saab isiklikku tulu, mõjutab huvide konflikt ka tõendamiskoormist küsimuses, kas ja kui, siis millise kahju juriidiline isik lepingu tõttu sai. Kui prokuratuur tõendab sellises olukorras ära esmapilgul seaduse nõuetele vastava kahjuarvestusel rajaneva kahjusumma, lasub selle ebaõigsuse tõendamise koormis lojaalsuskohustust rikkunud süüdistataval ja tema kaitsjal.</p> <p>Veel käsitles Riigikohus KVS §-s 2 sätestatud avaliku ülesande ja sellest tulenevalt ametiisiku mõistet. Kolleegium leidis, et olukorras, kus avaliku ülesande täitmine on delegeeritud halduslepinguga eraõiguslikule isikule, saab selle ülesande täitmisena käsitada ennekõike eraõigusliku isiku niisuguseid otsused ja toiminguid, mis mõjutavad kas ülesande delegeerinud avaliku võimu kandja või puudutatud kolmandate isikute (nt avaliku teenuse tarbijate) huve. Avalikku ülesannet täitva eraõigusliku isiku majandustegevuse korraldamine osas, mis ei mõjuta vahetult halduslepingu teise poole ega puudutatud kolmandate isikute õigusi, ei ole avaliku ülesande täitmine KVS § 2 mõttes. Seda isegi mitte</p>

		<p>siis, kui eraõiguslik isik korraldab enda niisugust tegevust, mis on vajalik avaliku ülesande täitmiseks.</p> <p>Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>
--	--	---

TSIVIILKOLLEEGIUMI LAHENDID

Lahendi kuupäev	Kohtuasja number	KOKKUVÕTE
04.12.2024	2-19-7148/87	<p>Vedamisest tuleneva nõude aegumine ja veose veerevuse õiguslik tähendus</p> <p>Riigikohus selgitas tsiviilasjas nr 2-19-7148, millal hakkab aeguma vedaja vastu esitatud kahju hüvitamise nõue. Veose täielikuks kaotamiseks aegumise tähenduses pidada olukorda, kus vedajal ei ole võimalik veost mingil põhjusel saajale üle anda (nt veos on varastatud, see on ära põlenud, lendunud, veokist välja voolanud või muul põhjusel hävinud). Kui veos on majanduslikus mõttes kaotanud oma väärtuse, kuid eksisteerib füüsiliselt, on see aegumise tähenduses kahjustunud (CMR art 32 lg 1 p a). Sellisel juhul on veos saajale üleantav.</p> <p>Riigikohus selgitas ka, et CMR sätestab süsteemselt saatja kohustuse tõrjuda riske, mis on tema mõjusfääris. Saatja mõjusfääris on vedamisel esinevad riskid, mida ta saaks enda tegevusega ära hoida. Ka veose tavapärasest suurem veerevus on veosest lähtuv eriline risk. Kui veos on tavapärasest enam veerev, peab saatja veost selle vastu kaitsma.</p> <p>CMR art 17 lg 4 sätestab, et vedaja vabaneb vastutusest CMR art 18 p-de 2–5 järgimise korral, kui veose kahjustumine või kaotamine on lahutamatu seotud ühe või enama CMR art 17 lg 4 p-des a-f sätestatud asjaoluga. Vedaja vastutusest vabanemisel CMR art 17 lg 4 kohaselt on tõendamiskoormis CMR art 18 lg 2 alusel jagatud saatja ja vedaja vahel. Arvestades seda, et CMR art 17 lg-s 4 nimetatud asjaolud on suures ulatuses saatja mõjusfääris, jätab ka CMR art 18 lg 2 osa tõendamiskoormisest saatja kanda. CMR art 18 lg 2 sätestab, et juhul, kui vedaja tõendab, et veose kaotamine või kahjustumine võis olla CMR art 17 lg-s 4 sätestatud erilise riski tagajärg, eeldatakse, et kaotamine või kahjustumine võis toimuda sel põhjusel. Nõude esitaja võib siiski tõendada, et kaotamine või kahjustumine ei olnud täielikult või osaliselt ühegi sellise riski tagajärg. Tegu on vedaja jaoks lihtsustatud tõendamiskoormisega.</p> <p>Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>
11.12.2024	2-24-5907/34	<p>Kahju tekitamine tahtlikult heade kommete vastase käitumisega</p> <p>Riigikohus leidis, et võõrale isikule oma vara näitamise keeldumine ei ole käsitatav heade kommete vastase käitumisena, mis täidaks VÕS § 1045 lg 1 p-s 8 sätestatud delikti teokoosseisu. VÕS § 1045 lg 1 p 8 kohaldamine eeldab nii isiku teo objektiivset vastuolu heade kommetega kui ka isiku subjektiivset tahet kannatanut kahjustada.</p> <p>Määruse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>
11.12.2024	2-24-6208/7	<p>Korteriomanike üldkoosoleku otsustusvõimelisus</p> <p>Riigikohtu tsiviilkolleegium selgitas tsiviilasjas nr 2-24-6208 tehtud määruses korteriomanike üldkoosolekuga seonduvat. Kolleegium rõhutas, et kuigi Krts § 1 lg 4 alusel loetakse korteriühistu liikmeteks kõik korteriomandite omanikud, tuleneb ühest korteriomandist üks liikmesus korteriühistus, millega seotud õigusi teostavad korteriomandi ühised omanikud ühiselt. Seega tuleb üldkoosoleku kvoorumi arvutamisel lähtuda korteriomandite arvust. Veel selgitas kolleegium, et kui põhikirjaga ei ole ette</p>

		<p>nähtud, et hääle arvu määrab korteriomandi kaasomandi osa suurus, annab korteriomand KrtS § 22 lg 1 järgi ühe hääle üldkoosolekul ehk üldjuhul on maksimaalne hääle arv üldkoosolekul võrdne korteriomandite arvuga. Põhikirjaga ei või ette näha, et ühest korteriomandist tuleneb eraldi hääle igale korteriomandi ühis- või kaasomanikule.</p> <p>Lisaks kordas kolleegium üle seisukoha, et registripidajal on ühingu organi otsuse alusel tehtud kandeavalduse lahendamisel õigus kontrollida, kas otsuse võttis vastu selleks pädev organ otsuse vastuvõtmise protseduurilist korda järgides.</p> <p>Määruse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>
11.12.2024	2-24-3641/36	<p>Määruskaebuse esitamise õigus ringkonnakohtu määruse peale maakohtu hagi tagava määruse muutmata jätmisel</p> <p>Riigikohus leidis, et kui maakohus on hagi taganud, ringkonnakohus on jätnud hagi tagamise kehtima ning tagatava hagi hind ületab 100 000 eurot, võib ringkonnakohtu määruse peale esitada Riigikohtule määruskaebuse.</p> <p>Määruse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>
11.12.2024	2-11-33697/311	<p>Kohtulahendi tõlkimine eestkoste pikendamise menetluses, pisitehingute ulatus</p> <p>Riigikohus leidis TsMS § 33 lg 4 teise lause ja § 34 lg 4 koostoimes, et täisealise isiku eestkoste pikendamise menetluses tuleb eestkostetavale tema soovil ja Eesti Vabariigi kulul (sõltumata esindaja olemasolust ja menetlusabi andmisest) tõlkida kohtulahendid talle arusaadavasse keelde. Olukorras, kus eestkostetav ei valda eesti keelt, on tema kaebeõiguse efektiivseks kasutamiseks vaja, et ta saaks TsMS § 33 lg 4 teise lause alusel esitatava vastava soovi korral kätte kohtumääruse tõlke talle arusaadavasse keelde.</p> <p>Samuti korrigeeris Riigikohus ringkonnakohtu seisukohta, et eestkostetavale tuleb pisitehingutge tegemiseks määrata rahasumma selle järgi, palju tal on varem keskmiselt ühes kuus kulunud. PKS § 203 lg 2 esimese lause alusel peavad kohtud hindama seda, millises ulatuses isik ise suudab aru saada oma raha kasutamise vajadusest ja eesmärgist.</p> <p>Määruse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>
11.12.2024	2-23-9874/43	<p>Hagi tagamise perspektiivi hindamine</p> <p>Kohus ei saa hagi tagamise taotlust lahendades lükata edasi hagi õigusliku perspektiivi hindamist. Üks hagi tagamise eeldustest on, et tagatav hagi on õiguslikult perspektiivikas ehk hageja väidete õigsuse korral on hagil edulootus. Juhul kui hagi on esitatud mitme kostja vastu, tuleb hagi perspektiivi hinnata mõlema kostja suhtes eraldi. Seejuures ei piisa hagi tagamise korras kostjale II kuuluva kinnisasja hüpoteegiga koormamiseks, kui hagi on õiguslikult perspektiivikas kostja I suhtes. Kui hagejal puudub õigus, mida tuleks kaitsta, ei ole õigustatud ka teise poole õiguste piiramine hagi tagamise abinõude kaudu. Perspektiivitu hagi korral jätab kohus hagi tagamise avalduse rahuldamata.</p> <p>Kui üks abikaasadest on teinud tehingu, vastutab ta üldjuhul kohustuse täitmise eest üksi enda lahusvaraga ja pooles väärtuses ühisvaraga (PKS § 33 lg 3 esimene lause). See kehtib ka juhul, kui tehingust tulenevad õigused kuuluvad ühisvarasse (vt ka PKS § 25). Abielusuhe võib teatud juhtudel luua seaduse jõul kohustusi sellele abikaasale, kes ei osalenud lepingu sõlmimisel. Mõlemad abikaasad vastutavad kolmanda isiku ees enda lahusvaraga ja ühisvaraga täies ulatuses peamiselt solidaarkohustuste (PKS § 33 lg 1 p 2) täitmise eest ning kohustuste eest, mis tulenevad lepingust, mille võib olla sõlminud üksnes üks abikaasadest, kuid mis on seotud ühisvara valitsemiseks või perekonna vajaduste rahuldamiseks (PKS § 18 lg 1 mõttes) võetud kohustustega (PKS § 33 lg 1 p 1). Seejuures tuleb silmas pidada, et PKS § 18 mõjualasse ei kuulu ühekordsed suuremad tehingud.</p> <p>Määruse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>

11.12.2024	2-19-13673/134	<p>Lepingulise õigussuhte tuvastamine ja ülesütlemine hagiavaldusega</p> <p>Kohus peab tuvastama poolte tahteavaldused selleks, et lugeda leping poolte vahel sõlmituks. Kui hageja on hagiavalduses tuginenud sellele, et ta on laenulepingu üles öelnud ja avaldanud selget tahet leping lõpetada, ning selline ülesütlemine on materiaaõiguslikult lubatav ja ülesütlemise eeldused on täidetud, on kohtu ülesanne tuvastada, millal vaidlusalune leping üles öeldi. Laenulepingut ei saa lugeda lõppenuks alates hagiavalduse esitamisest, sest ülesütlemisavaldus kui tahteavaldus muutub TsÜS § 69 lg 1 esimese lause järgi kehtivaks hagiavalduse kättesaamisega.</p> <p>Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>
18.12.2024	2-21-13451/53	<p>Garantiandja vastutus (müügileping)</p> <p>Riigikohus leidis, et kuigi VÕS § 230 järgi peab müügigarantii andma ostjale soodsama seisundi, ei saa garantiilepingus vastutuse välistuste puudumine müügigarantii olemust ning üldjuhul ka poolte vastavat tahet eeldades tähendada seda, et garantii andja võtab vastutuse ka müüdüd asjal pärast üleandmist ilmnenud selliste puuduste eest, mille on põhjustanud ostja ise nt kauba mittekohase kasutamisega. Seega peab garantii andjal olema võimalus esitada kohtuvaidluse tekkimise korral tõendeid selle kohta, et asjal ilmned puudused ostja tegevusest lähtuvalt.</p> <p>Samuti selgitas Riigikohus, et mõistlikeks kulutusteks VÕS § 222 lg 5 tähenduses võivad osutada ka kulutused, millega ei õnnestu asja puudusi kõrvaldada, kui ostja võis enne kulutuste tegemist mõistlikult eeldada, et need annavad tulemust.</p> <p>Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>
18.12.2024	2-23-7156/29	<p>Korteriomanike üldkoosoleku kokkukutsumise kord</p> <p>Riigikohus selgitas, et kuigi üldkoosoleku toimumisest tuleb kõigile korteriomanikele ette teatada, siis ühise korteriomandi puhul piisab teatamiskohustuse täitmiseks üldjuhul sellest, kui koosolekule kutsutakse vähemalt üks ühistest omanikest. Seejuures teate kohaletoimetamise riski kannab korteriomanik, kellel on seadusest tulenevalt kohustus tagada, et korteriühistule oleks teatatud õige aadress, kust ta teate kätte saab.</p> <p>Lisaks leidis Riigikohus, et kui üldkoosolekul soovitakse otsustada juhatuse liikmete tagasikutsumise üle, siis tuleb sellele ka üldkoosoleku teates eraldi viidata, st seda ei saa lugeda hõlmatuks juhatuse liikmete valimise päevakorrapunktiga.</p> <p>Määruse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>
18.12.2024	2-20-5526/26	<p>Eesti Vabariigi esindamine välisriigi kohtulahendite tunnustamise menetluses, kus esineb avalik huvi Eesti Vabariigi kaasamise suhtes</p> <p>TsMS § 220 lg 1 kohaselt esindab Eesti Vabariiki hagita menetluses ministeerium, kelle enda või kelle valitsemisalas oleva asutuse või kelle teenistuses oleva ametiisiku tegevusega on tsiviilasi seotud või kelle valitsemisalasse kuulub menetluse esemeks olev tsiviilasi. Lisaks on sama sätte lg 3 kohaselt Justiitsministeeriumil õigus esindada Eesti Vabariiki kõigis kohtumenetlustes. Seega erineb riigi esindamine tsiviilkohtumenetluses mõneti riigi esindamisest halduskohtumenetluses, kus halduskohtumenetluse (HKMS) § 17 lg 1 kohaselt on vastustajaks Vabariigi Valitsus, peaminister, minister, riigiasutus, kohaliku omavalitsuse üksus, avalik-õiguslik juriidiline isik või avalikku ülesannet enda nimel täitev eraõiguslik juriidiline või füüsiline isik, kelle tegevuse peale on esitatud kaebus või kellega kaebajal on tekkinud või võib kõige tõenäolisemalt tekkida vaidlus asjaolu üle, mille tuvastamist kaebuses taotletakse. Eelnevast tulenevalt tuleb välisriigi kohtulahendi tunnustamise menetluse kohtumenetluse seadustikega ette nähtud pädevuse jaotuse kohaselt kaasata Eesti Vabariik siseministeeriumi kaudu või justiitsministeerium, mitte PPA.</p> <p>Määruse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>

27.12.2024	2-22-2316/49	<p>Lepingu tõlgendamine</p> <p>Riigikohtu tsiviilkolleegium kordas, millised reeglid kohalduvad lepingu tõlgendamisele ja leidis, et alama astme kohtud on konkreetsel juhul nende vastu eksinud. Hageja nõudis kostjalt lepingu täitmist ja kohtud jätsid hagi rahuldamata. Kuivõrd alama astme kohtute põhjendused olid osaliselt vastuolulised ja neist ei nähtunud, millistest tõenditest kohtud oma järeldused tegid, saatis Riigikohus asja ringkonnakohtule uueks läbivaatamiseks.</p> <p>Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>
------------	------------------------------	---

HALDUSKOLLEEGIUMI LAHENDID

Lahendi kuupäev	Kohtuasja number	KOKKUVÕTE
13.12.2024	3-23-935/27	<p>Rahvusvahelise kaitse andmiseks peab seaduses sätestatud kaitse andmise tunnus olema põhjuslikus seoses võimaliku tagakiusamisega</p> <p>Riigikohtu halduskolleegium lahendas otsuses nr 3-23-935/27 isikule rahvusvahelise kaitse andmise küsimust. Ringkonnakohus kohustas Politsei- ja Piirivalve Ametit isikule rahvusvahelist kaitset andma, sest isikul puudus võimalus keelduda päritoluriigis kohustusliku ajateenistuse läbimisest kõlbelistel põhjustel, samuti arvestades isiku mõningast päritoluriigi valitseva režiimivastast poliitilist tegevust Eestis. Kolleegium selle järeldusega ei nõustunud. Esiteks, ringkonnakohus ei põhjendanud oma otsuses üheselt ja selgelt, millise seaduses sätestatud tagakiusamise tunnuse (rass, usk, rahvus, sotsiaalsesse gruppi kuulumine, poliitilised vaated) alusel isiku tagakiusamiseni viib see, et ta ei saa ajateenistuse läbimisest keelduda. Teiseks, kolleegium leidis, et ringkonnakohus oli jätnud tuvastamata mitmed asjaolud (sh kas ja kui pikalt viibis kaebaja täisealisena oma päritoluriigis), mis olid vajalikud välistamiseks varjupaigaõiguse kuritarvitamine tagakiusamise teadliku provotseerimisega.</p> <p>Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>
18.12.2024	3-21-1658/35	<p>Lageraiete pinnapealne käsitus üldplaneeringu kehtestamisel tõi kaasa kohustuse uuesti otsustada metsamajandamise piirangute üle, et tagada rohevõrgustiku toimivus</p> <p>Riigikohtu halduskolleegium asus seisukohale, et üldplaneeringus raiepiirangute seadmisel ja kohaliku kultuuripärandi kaitsel on omavalitsusüksustel avar kaalutlusruum, kuid maakonnaplaneeringus määratletud rohevõrgustiku üldiste kasutustingimuste täpsustamine on üldplaneeringu kehtestamisel kohustuslik ülesanne. Üldplaneeringu menetluses peab vähemalt üldjoontes hindama lageraiete mõju rohekoridoride ökoloogilisele toimivusele ja kaaluma raiepiirangute seadmist. Ülemääraseid omandikitsendusi tuleb vältida sõltumata sellest, kas omanikul on õigus nõuda nende hüvitamist. Riigi tasandi planeeringutest tulenevad omandikitsendused peab hüvitama riik.</p> <p>Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>
23.12.2024	3-21-1862/20	<p>Kohtumenetlus relvaregistri ebaõige kande vaidlustamiseks</p> <p>Riigikohtu halduskolleegium selgitas määruses nr 3-21-1862/20, et isik ei saa vaidlustada relvaregistrisse kantud tüübikinnitust relva määratlemiseks sile- või vintraudsena pelgalt objektiivse õiguspärasuse kaitseks. Kaebuse esitamisel oli kaebajal kaebeõigus, sest tal oli kehtiv soetamisluba vintraudse püssi soetamiseks, mistõttu riivas tema õigusi relvaregistri kande, mis määratles püssi sileraudsena. Kohtumenetluse ajal soetamisloa kehtivus lõppes ning Riigikohus märkis, et kuna kaebaja teab, millist liiki relvana on vaidlusalune püss registrisse kantud, uue soetamisloa taotlemisel ei erine riigilõiv sõltuvalt relva liigist, ning ei ole äratuntav, et relvaregistrisse kantud liik praegusel juhul kaebaja õigusi riivaks, on kaebaja õiguskaitsevajadus ära langenud ja asjas tuleb menetlus lõpetada. Samuti selgitas</p>

		<p>Riigikohus, et relva liigilise kuuluvuse vaidlustamisel on vastustaja tüübikinnituse teinud asutus ehk Eesti Kohtuekspertiisi Instituut.</p> <p>Määruse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>
30.12.2024	3-20-2291/63	<p>Projekteerimistingimuste kohustuslikkus</p> <p>Riigikohtu halduskolleegium selgitas otsuses nr 3-20-2291/63 projekteerimistingimuste regulatsiooni. Ehitusseadustiku (EhS) § 83 lg 2 on sõnastatud nii, et „projekteerimistingimused ei ole nõutavad liini ja elektripaigaldise ehitamiseks või kui nende ehitamise näeb ette detailplaneering või riigi või kohaliku omavalitsuse eriplaneering“. Kolleegium leidis, et osundatud sätte sõnastuses on ilmselge viga. Sellise sõnastuse korral satub sätte esimene alternatiiv vastuollu sama paragrahvi esimese lõike punktidega 1 ja 2 ning muudab mõttetuks sätte teise alternatiivi. Sestap tuleb EhS § 83 lg-t 2 tõlgendada nii, et projekteerimistingimused ei ole nõutavad liini ja elektripaigaldise ehitamiseks juhul, kui nende ehitamise näeb ette detailplaneering või riigi või kohaliku omavalitsuse eriplaneering. Sellist järeltust toetab nii EhS § 83 lg 1 p 2 ja lg 2 süstemaatiline kui ka tekkelooline (vt ehitusseadustiku eelnõu seletuskiri 555 SE, lk-d 123-124) tõlgendus.</p> <p>Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>

PÕHISEADUSLIKKUSE JÄRELEVALVE KOLLEEGIUMI JA ÜLDKOGU LAHENDID

Lahendi kuupäev	Kohtuasja number	KOKKUVÕTE
02.12.2024	5-24-22/16	<p>CO₂ heite vähendamine ja energiavarustuskindlus ei kaalu oluliste eesmärkidenä üles koormavate rahaliste kohustustega kaasnevat ettevõtlusvabaduse riivet</p> <p>Riigikohtu põhiseaduslikkuse järelevalve kolleegium tunnistas põhiseadusvastaseks ja kehtetuks ELTS § 111³ lõike 14 osas, milles see nägi ette ELTS § 87¹ lõikest 1 tuleneva tagatise maksmise kohustuse võrguettevõtjaga juba liitumislepingu sõlminud ettevõtetele.</p> <p>Kolleegium leidis, et vaidlusalune regulatsioon ei ole vastuolus PS §-st 10 tuleneva õiguspärase ootuse ega <i>vacatio legis</i> põhimõtetega. Seda põhjusel, et kuigi ELTS § 111³ lõige 14 andis ELTS § 87¹ lõikele 1 tagasiulatuvat jõu, kaalus regulatsiooniga seonduv avalik huvi üles kaebajate õiguspärase ootuse. Kolleegium rõhutas, et ELTS § 111³ lõikest 14 tulenev tagatise kohustuse rakendamise 60-päevast tähtaega ei saa käsitada seaduse avaldamise ja jõustumise vahele jääva ajana (<i>vacatio legis</i>).</p> <p>Kolleegiumi hinnangul seisnes ELTS § 111³ lõike 14 põhiseadusvastasus selles, et see riivas ebaproportsionaalselt kaebajate PS §-st 31 tulenevat ettevõtlusvabadust. Regulatsiooniga kaasnes kaebajatele koormav rahaline kohustus (tagatise andmine või tasumine), mille täitmiseks nägi seadusandja ELTS § 113 lõikega 14 ette liiga lühikese tähtaja. Tagatise andmata jätmisega kaasnenuks liitumislepingute kehtetuks muutumine. Kolleegium oli seisukohal, et eeltoodu ei kaalunud üles seadusandja legitiimset eesmärki minna võimalikult kiiresti üle taastuenergiatele ning vabastada võrguressurs, mida elektrienergia tootmiseks ei kasutata.</p> <p>Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>

19.12.2024	5-24-3/23	<p>KarS § 141 lg 2 p 1 sanktsiooni põhiseaduspärasuse kontroll</p> <p>Riigikohtu üldkogu selgitas asjas nr 5-24-3 tehtud otsuses, et seaduses sätestatud karistus vastab PS §-st 11 tulenevale proportsionaalsuse nõudele ja on koosõlas inimväärikuse ja õigusriigi põhimõtetega juhul, kui karistusseadus võimaldab kohtul mõista süüdlasele karistuse, mis ei ole teo ebaõiguse määra ning uute kuritegude toimepanemise ärahoidmise ja õiguskorra kaitsmise eesmärki silmas pidades ilmselgelt ülemäärane või ilmselgelt meelevaldne. KarS § 141 lg-tes 1 ja 2 ettenähtud karistusvahemik võimaldab üldjuhul diferentseerida karistust konkreetse teo raskuse ja süüdlase süü suuruse järgi ning lähtuda karistuse individualiseerimisel kas sanktsiooni alam-, kesk- või ülemmäära lähedasest vangistuse kestusest. Ebatüüpilistel juhtudel annab KarS § 61 menetlejale võimaluse kohaldada karistust alla sanktsiooni alammäära.</p> <p>Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>
19.12.2024	5-24-31/2	<p>Riigikohus jättis läbi vaatamata TsMS §-i 180, § 426 lõiget 2 ja kaebaja suhtes tehtud kohtulahendite põhiseaduspärasust puudutava kaebuse</p> <p>Riigikohtu põhiseaduslikkuse järelevalve kolleegium jättis läbi vaatamata kaebuse, milles vaidlustati TsMS §-i 180, § 426 lõiget 2 ja kaebaja algatatud kohtuasjades tehtud kohtulahendeid. Kaebaja osutas TsMS §-s 180 sätestatud menetlusabi regulatsiooni puudulikkusele, kuivõrd selle sätte alusel antud menetlusabi ei katnud kaebaja kulusid, mis kaasnesid kostjatele määratud menetluskulude katmiseks mõeldud tagatise maksmise kohustusega. TsMS § 426 lõige 2 ning kaebaja kohtuasjades tehtud lahendid takistasid kaebaja hinnangul tema kohtusse pöördumise õigust. Samuti palus kaebaja, et kolleegium lahendaks tema põhikohtuasju sisuliselt.</p> <p>Kolleegium asus seisukohale, et kaebus tuleb jätta läbi vaatamata, tuginedes Riigikohtu pikaagele ja järjepidevale individuaalkaebust puudutavale kohtupraktikale. Kaebajal eksisteeris muu tõhus õiguskaitsevahend enda subjektiivsete õiguste kaitseks, kuivõrd tal oli võimalus osutada vaidlusaluste TsMS-i sätete põhiseadusvastasusele põhikohtuasjade menetluste raames. Kolleegium rõhutas, et põhiseaduslikkuse järelevalve kolleegium ei hinda Riigikohtu teiste kolleegiumide, samuti I ega II kohtuastme lahendite õiguspärasust. Kolleegium sedastas, et põhiseaduslikkuse järelevalve kolleegiumil puudub pädevus lahendada eraõigussuhtest võrsunud vaidlusi.</p> <p>Määruse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>